

МАРГУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра практичної психології

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВДЗП 2.1.5. Психологія спілкування та корекція особистості

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Освітньо-професійна програма Практична психологія

(назва)

Спеціальність «013 Початкова освіта».

(код та найменування спеціальності)

Факультет іНОЗЕМНИХ МОВ

(назва факультету)

Робоча програма з навчальної дисципліни «Психологія спілкування та корекція особистості» для здобувачів вищої освіти спеціальності: «013 Початкова освіта».

Розробник:

Вагабова А.О., асистент кафедри практичної психології МДУ

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри практичної психології МДУ

Протокол від «27» серпня 2020 року, № 1

В.о. завідувача кафедри практичної

психології

(Л.А. Вагабова)

(підпис)

© Вагабова А.О., 2020 рік

© МДУ, 2020 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань <u>05 Соціальні та поведінкові науки</u> (шифр і назва)	Вибіркова	
Модулів – 3		Рік підготовки	
Змістових модулів – 3	Спеціальність <u>«013 Початкова освіта»</u> . (код та найменування спеціальності)	3-й	3-й
Загальна кількість годин – 90		Семестр	
		5 - й	5 - й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента - 7	Освітньо-кваліфікаційний рівень: Бакалавр	Лекції	
		14 год.	4 год.
		Семінарські	
		16 год.	8 год.
		Самостійна робота	
		56 год.	74 год.
		Індивідуальні завдання	
		4 год.	
Вид контролю			
залік			

Примітка:

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

для денної форми навчання – 35% до 65%

для заочної форми навчання – 15% до 85%

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення дисципліни - формування цілісної, послідовної системи знань про загальні закономірності, механізми становлення й розвитку особливостей спілкування особистості із суб'єктами навколишнього світу, із самим собою.

Зазначена мета передбачає розв'язання таких завдань:

- виявлення значущості основ психології спілкування для майбутнього професіонала в будь-який галузі життєдіяльності;

- ознайомлення студентів з основними категоріями психологічної науки;

- формування знань про сутність та закономірності функціонування й розвитку соціально-психологічних особливостей спілкування, та завдяки ігровому моделюванню ситуацій, які відображають можливі суттєві складнощі у спілкуванні побудова корекції уявлень особистості;

- створення можливості використання набутих психологічних знань в організації взаємин з іншими суб'єктами та в майбутній професійній діяльності студента.

Результати навчання. Згідно з вимогами освітньої програми здобувачі вищої освіти мають набути наступні компетентності:

Інтегральні: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.

Загальні: здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях; здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями; здатність бути критичним і самокритичним; здатність організувати навчально-виховний процес у початковій школі з урахуванням індивідуальних та особливих потреб молодших школярів, забезпечувати якість початкової освіти; здатність генерувати нові ідеї (креативність); навички міжособистісної взаємодії; здатність працювати в команді; здатність створювати належний психологічний клімат у класі; здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності: здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології; здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків; вміння визначати соціально-психологічні чинники розвитку й формування особистості молодшого школяра; вміння здійснювати етично виправдану професійну поведінку в різних ситуаціях педагогічної діяльності (ситуаціях ризику, конфлікту, морального вибору тощо).

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

- Значення проблеми спілкування в житті кожної людини;
- Психологічні відмінності спілкування від інших форм соціальної взаємодії;
- Основні комунікативні концепції;
- Уявлення щодо появи та функціонування психологічних механізмів, які є продуктом розвитку особистості в соціальних групах;
- Особливості соціально-психологічних явищ в життєдіяльності людини.

Унаслідок вивчення даного курсу здобувач вищої освіти повинен **вміти**:

- Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання;
- Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань;
- Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника;
- Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності;
- Ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, у тому числі демонструвати лідерські якості;
- Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку;
- Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності;
- Аналізувати компоненти педагогічної діяльності на різних її етапах, формувати адекватну траєкторію викладацької діяльності;
- Орієнтуватися на всіх учасників освітнього середовища в організації комунікації, враховувати їх індивідуальні особливості й потреби.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1: Теоретико – психологічне обґрунтування проблеми спілкування

Тема 1. Спілкування як психологічний феномен

Значення феномену спілкування в життєдіяльності особистості. Взаємозв'язок розвитку особистості та спілкування. Вивчення проблеми спілкування у зарубіжній психології. Історія вивчення спілкування вітчизняними дослідниками. Багатогранна сутність процесу спілкування.

Тема 2. Соціально-психологічні особливості процесу спілкування

Поняття спілкування в психології. Функції спілкування в життєдіяльності особистості. Мова, мовлення та свідомість. Структура спілкування. Основні види спілкування. Вербальні та невербальні засоби спілкування.

Змістовий модуль 2: Багатоплановий характер спілкування

Тема 3. Теоретико-методологічний аналіз процесу спілкування як діяльності

Взаємозв'язок спілкування та діяльності. Визначення діяльності в психології. Основні види діяльності. Структура діяльності. Основні характеристики діяльності. Поняття суб'єкту та об'єкту в процесі діяльності. Спілкування як необхідна сторона діяльності. Спілкування як самостійний вид діяльності.

Тема 4. Теоретико-методологічний аналіз спілкування як комунікативного процесу

Поняття комунікації. Схематичне уявлення процесу комунікації. Складові комунікативного процесу. Ефективність комунікації. Спотворення у системі комунікації. Зворотний зв'язок у говорінні та слуханні. Комунікативні бар'єри як вид психологічних бар'єрів. Аналіз основних умов попередження та подолання комунікативних бар'єрів.

Тема 5. Теоретико-методологічний аналіз процесу спілкування як взаємодії

Спілкування в контексті взаємодії людей. Поняття взаємодії. Структура взаємодії. Основні типи взаємодії. Види впливу в процесі спілкування (переконання, навіювання, маніпуляція, та інші). Поняття соціального сприйняття (перцепції). Особливості соціального сприйняття. Ефекти міжособистісної перцепції. Основні механізми пізнання та розуміння у процесі спілкування (ідентифікація, емпатія, рефлексія, каузальна атрибуція та інші).

Змістовий модуль 3: Спілкування як соціально-психологічне явище у розвитку та функціонуванні групи

Тема 6. Спілкування та особливості взаємин у групі

Типи й форми соціальних об'єднань. Поняття групи. Класифікація групи. Групи первинні й вторинні, формальні й неформальні, групи членства та референтні групи. Поняття статусу, ролі, позиції в аналізі спільноти. Взаємовідносини в групах. Рівні взаємовідносин в групі та особливості спілкування. Характеристика міжособистісних та ділових стосунків. Авторитет, лідерство та керівництво як категорії, що визначають міру впливу індивіда на групу. Вплив групи на людину: соціальна фасилітація, соціальна лінь,

де індивідуалізація, явище конформізму.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	сем	лаб.	інд.	с.р.		л	сем	лаб.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Теоретико – психологічне обґрунтування проблеми спілкування												
Тема 1. Спілкування як психологічний феномен	10	2	2	-	2	4	13,5	0,5	1	-	-	10
Тема 2. Соціально-психологічні особливості процесу спілкування	14	2	2	-	2	8	9,5	0,5	1	-	-	10
Разом за змістовим модулем 1	24	4	4	-	4	12	23	1	2	-	-	20
Змістовий модуль 2. Багатоплановий характер спілкування												
Тема 3. Теоретико - методологічний аналіз процесу спілкування як діяльності	16	2	2	-	-	12	17,5	0,5	1	-	-	12
Тема 4. Теоретико-методологічний аналіз спілкування як комунікативного процесу	12	2	2	-	-	8	11,5	0,5	1	-	-	14
Тема 5. Теоретико-методологічний аналіз процесу спілкування як взаємодії	18	2	4	-	-	12	11,5	1	2	-	4	14

Разом за змістовим модулем 2	46	6	8	-	-	32	40,5	2	4	-	4	40
Змістовий модуль 3. Спілкування як соціально-психологічне явище у розвитку та функціонуванні групи												
Тема 6. Спілкування та особливості взаємин у групі	20	4	4	-	-	12	11,5	1	2	-	-	14
Разом за змістовим модулем 3	20	4	4	-	-	12	26,5	1	2	-	-	14
Усього годин	90	14	16	-	4	56	90	4	8	-	4	74

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Загально-психологічна характеристика міжособистісного спілкування	4
2.	Соціально-психологічний аналіз ділового спілкування	4
3.	Особливості конфліктного спілкування в психології	4
4.	Психологічні особливості саморегуляції особистості	4
	Разом	16

6. Самостійна робота

Самостійна робота студентів є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять. Мета самостійної роботи студентів – набуття додаткових знань, перевірка отриманих знань на практиці, вироблення фахових та дослідницьких вмінь та навичок.

До самостійної роботи студента відносяться індивідуальна підготовка до семінарських занять, читання рекомендованої літератури в рамках курсу дисципліни, опрацювання питань до заліку.

7. Індивідуальні завдання

Індивідуальні навчальні дослідницькі завдання (ІНДЗ) з психології спілкування та корекції особистості представлені у вигляді наступних:

1. Індивідуальне конспектування проблеми індивідуальних та статевікових відмінностей особистості у спілкуванні, яке пропонується до другого змістового модулю.

8. Методи навчання

Основні методи навчання: лекції, семінарські заняття, дискусії, обговорення, творчі групові завдання, моделювання навчально-ігрових ситуацій.

9. Критерії оцінювання

1. Теоретичні знання, які продемонстровані студентами на семінарських заняттях;
2. Сформовані практичні уміння і навички;
3. Активність при обговоренні питань на семінарському занятті;
4. Вклад у виконанні групових завдань та продуктивна участь у навчально-ігрових ситуаціях.

У випадку відсутності студента, він може відпрацювати пропущене заняття через конспектування та усне опитування у позааудиторний час.

№	Види та форми роботи	Кількість балів
1	Робота на семінарських заняттях (8 занять) + активна участь у групових дискусіях	1-40
2	Виконання індивідуальних завдань	1-10
3	Залік	1-50
	Разом:	100

10. Засоби оцінювання

Оцінювання відповідей на семінарських заняттях, виконання індивідуальних науково-дослідних завдань, усна співбесіда, залік.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2			Змістовий модуль 3		Залік	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6		50	100
10	5	5	5	15	10			

T1, T2 ... T6 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		Для екзамену, курсової роботи, практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення

1. Фондові лекції з дисципліни, що вивчається;
2. Методичні вказівки до самостійного вивчення дисципліни;
3. Ілюстративний (з використанням схем) матеріал.

13. Рекомендовані джерела інформації

Базова

1. Андреева Г. М. Социальная психология. – Учебник для высших учебных заведений. М.: Аспект Пресс, 2002. 364 с.
2. Головаха Е.М. Психология человеческого взаимопонимания. К, 1989. 186 с.
3. Крысько В.Г. Социальная психология: Схемы и комментарии. М.: Изд-во ВЛАДОС - ПРЕСС, 2001. 208 с.
4. Куницына В. Н. Межличностное общение. СПб.: Питер, 2002. 544 с.
5. Леонов Н.И. Психология делового общения: Учеб. Пособие. Воронеж: Изд-во НПО «МОДЭК», 2002. 216 с.
6. Майерс Д. Социальная психология / Пер. с англ. СПб.: Питер, 1996. 684 с.
7. Обозов Н.Н. Психология межличностных отношений. К.: Либідь, 1990. 210 с.
8. Рогов Е.И. Психология общения. М.: Гуманитарный издательский центр «ВЛАДОС», 2002. 336 с.

9. Цимбалюк І.М. Психологія спілкування: Навчальний посібник. К.: ВД «Професіонал», 2004. 304 с.

Допоміжна

1. Берн Э. Трансактний аналіз і психотерапія. Спб.: Пітер, 1992.
2. Берн Э. Ігри, в котрі грають люди. Люди, котрі грають в ігри. М., 1998.
3. Бишот Сью. Тренінг асертивності. Спб.: Пітер, 2001. 208 с.
4. Бодалев А.А. Восприятіє і понятіє челоука челоуком. М.: Ізд-во Москоуского університета, 1982. 200 с.
5. Вилсон Г., Макклафін К. Язык жестов – ключ к успеху. Спб., 1999.
6. Тимченко О. В., В. Б. Шапарь. З того боку стереотипів поведінки: психологія спілкування. Харків: Прапор. 1997. 654 с.
7. Каган М. С. Мир общенія: Проблема межсубъектних отношеній. М.: Политиздат, 1998. 319 с.
8. Мокшанцев Р.И. Психология коммуникации на переговорах: Учеб. Пособие. М.: ИНФРА-М; Новосибирск: Сибирское соглашение, 2004. 360 с.
9. Петровская Л.А. Компетентность в общении. Социально-психологический тренинг. М.: Изд-во МГУ. 1989. 216 с.
10. Сидоренко Е. В. Тренінг комунікативної компетентності в деловом взаимодействіи. Спб.: Речь, 2003. 208 с.